

รูปแบบโรงเรียนอิสลามที่เหมาะสมกับสังคมไทย

ทิพย์วรรณ วาณิชยากร

คุุณยัณัพนัธนี้เป็นนั้ส่วนหนึ่ของการศึษาตามหลักสูตรการศึษาคุุณยัณัพนัธ

สาขาวัชาการบรหการศึษา

คณะศึษาสาสตร์ มหาวัทยาลัยบรพา

มฤนายน 2553

คณะกรรมการควบคุมคดียุติพันธุ์และคณะกรรมการสอบคดียุติพันธุ์ ได้พิจารณา
คดียุติพันธุ์ของ ทิพย์วรรณ วานิชยากร ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษาคดียุติพันธุ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมคดียุติพันธุ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธร สุนทรายุทธ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา กรเพชรปानी)

คณะกรรมการสอบคดียุติพันธุ์

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ เดียววิศิเรศ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธร สุนทรายุทธ)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา กรเพชรปानी)

.....กรรมการ
(ดร.สุริยัน นนทศักดิ์)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับคดียุติพันธุ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรการศึกษาคดียุติพันธุ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี แย้มกสิกร)

วันที่ ๑๑ เดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๓

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนคุณิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา

จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

ประจำปีการศึกษา 2551

ประกาศคุณูปการ

คุณฐิณิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ธร สุนทรายุทธ
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา กรเพชรปานิ และดร.สมุท ร ชำนาญ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำแนวทาง และแก้ไขสิ่งที่บกพร่อง ด้วยดีเสมอมา
ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณ ฯพณฯ วันมูหะมัดนอร์ มะทา อิหม่ามวินัย สะมะฮุน ดร.สาธิต สันนะกิจ
อาจารย์ประเสริฐ มัสซารี และผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่กรุณาใช้เวลาให้สัมภาษณ์ และให้คำแนะนำ
ที่มีประโยชน์ที่จะทำให้คุณฐิณิพนธ์ฉบับนี้มีคุณค่ายิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย
ที่มอบทุนอุดหนุนการวิจัย และขอขอบพระคุณผู้อำนวยการอิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย และ
เพื่อนร่วมงานทุกคนรวมทั้ง คุณครูสกุลดา ซาฟิอี ผู้ช่วยวิจัยที่มีส่วนทำให้งานสำเร็จลงได้

ขอพระผู้อภิบาล เอกองค์อัลลอฮ์ (ช.บ.) ได้โปรดประทานความเมตตาให้อภัยแก่
คุณพ่อวุฒิ (ตาวูด) วานิชยากร และคุณแม่เจริญ (ฟาติมะห์) วานิชยากร ผู้ไม่เคยย่อท้อต่อความลำบาก
และความยากจนในการเลี้ยงดูให้การศึกษาลูกทั้ง 6 คน ตลอดจนขอบคุณพี่น้องที่สนับสนุน
ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

คุณค่าที่จะได้รับจากคุณฐิณิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบแด่ผู้มีพระคุณทั้งหลาย
แต่หากมีสิ่งบกพร่อง ผู้วิจัยขอน้อมรับและยินดีรับฟังเพื่อแก้ไขและร่วมสร้างสรรค์สังคมไทยของเรา
ให้มีความสวยงามน่าอยู่ต่อไป

ขอพระองค์ทรงรับการวิงวอนขอจากพวกเรา

ทิพย์วรรณ (อามีนะห์) วานิชยากร

48820457: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ด. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: รูปแบบ/ โรงเรียนอิสลาม/ การศึกษาอิสลาม/ กลุ่มชาติพันธุ์/ การวิจัยอนาคต

ทิพย์วรรณ วานิชชากร: รูปแบบโรงเรียนอิสลามที่เหมาะสมกับสังคมไทย (MODEL OF ISLAMIC SCHOOL APPROPRIATE FOR THAI SOCIETY) คณะกรรมการควบคุมคุณภาพนิพนธ์: ธร สุนทรายุทธ, Ph.D., สุชาดา กรเพชรปानी, Ph.D. 198 หน้า. ปี พ.ศ. 2553.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบโรงเรียนอิสลามที่เหมาะสมกับสังคมไทยเพื่อเป็นโรงเรียนทางเลือกในการแก้ปัญหการศึกษาอิสลามในสังคมไทยโดยการใช้ การวิจัยเชิงอนาคต (Future Research) มีขั้นตอนการวิจัย 5 ขั้นตอนดังนี้ (1) ศึกษาลักษณะเด่นของสภาพสังคมไทยในอนาคตด้วยวิธีวิเคราะห์เอกสาร (Content Analysis) (2) ศึกษาลักษณะเด่นของสภาพสังคมชาวไทยมุสลิมในอนาคตด้วยวิธีวิจัยเชิงอนาคตเชิงชาติพันธุ์วรรณาแบบกลุ่ม (Ethnographic Group Future Research) ที่ประยุกต์มาจากเทคนิคอีเอฟอาร์ (Ethnographic Future Research) ของโรเบิร์ต เท็กซเตอร์ (3) ศึกษาสภาพการศึกษาไทยในอนาคตด้วยวิธีวิเคราะห์เอกสาร (Content Analysis) (4) ศึกษารูปแบบโรงเรียนอิสลามที่เหมาะสมกับสังคมไทยด้วยวิธีวิจัยเชิงอนาคตเชิงชาติพันธุ์วรรณาแบบกลุ่ม และ (5) ศึกษาความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ (Feasibility Study) โดยใช้แบบสอบถามผู้บริหารโรงเรียนอิสลาม 5 โรง ผลการวิจัยได้รูปแบบโรงเรียนอิสลามที่เหมาะสมกับสังคมไทย 5 ด้าน ดังนี้ (1) รูปแบบด้านเป้าหมายหลักของโรงเรียนเพื่อปลูกฝังความศรัทธาในศาสนาอิสลาม (2) รูปแบบด้านโครงสร้างองค์การและกฎระเบียบ (Regulations) เพื่อตอบสนองเป้าหมายหลัก (3) รูปแบบด้านการบริหารหลักสูตรเพื่อตอบสนองเป้าหมายหลัก (4) รูปแบบด้านความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมทุกระดับ และ (5) รูปแบบด้านคุณภาพผู้เรียนเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 2 ระดับ คือ ระดับนโยบายและระดับโรงเรียน ในระดับนโยบายมีข้อเสนอแนะ 3 ประการดังนี้ (1) ผลการวิจัยครั้งนี้อาจใช้เป็นโรงเรียนทางเลือกในการจัดตั้งโรงเรียนอิสลามในพื้นที่ที่มีชาวไทยมุสลิมอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นโดยเสนอเป็น “โรงเรียนอิสลามวิทยาลัยจังหวัด...” ตามความในพระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540 (2) ด้านแนวคิดในการจัดการศึกษาอิสลามใน 3 จังหวัดภาคใต้ที่มีประชากรมุสลิมเป็นส่วนใหญ่ มีรูปแบบการจัดการศึกษาอิสลามที่หลากหลายและสถาปนาอย่างมั่นคงมาหลายร้อยปี (3) การให้อิสระโรงเรียนอิสลามในการติดต่อและรับการสนับสนุนด้านวิชาการและงบประมาณจากต่างประเทศโดยเฉพาะประเทศที่ประชากรนับถือศาสนาอิสลาม เพราะการมีเครือข่ายทั้งในประเทศและต่างประเทศจะช่วยสร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนให้มีความมั่นคงต่อไป

ในระดับโรงเรียนผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ (1) ที่ตั้งของโรงเรียนซึ่งต้องคำนึงถึงหลักการวางแผน (School Mapping) (2) ควรมีหลักสูตรการปฐมนิเทศครูและบุคลากรทางการศึกษา (3) ควรมีการผลิตสื่อการเรียนรู้วิชาสามัญ (4) ควรมีการผลิตสื่อการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชาวไทยมุสลิม ให้ตรงกับบริบทของโรงเรียน และ (5) การเรียนภาษาไทยเพื่อเกิดความรักความภูมิใจในอัตลักษณ์ความเป็นไทย เป็นต้น

48820457: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; Ed.D. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: MODEL/ ISLAMIC SCHOOL/ ISLAMIC/ EDUCATION/ ETHNOGRAPHIC GROUP/
FUTURE RESEARCH

TIPPAWAN VANIDYAKORN: MODEL OF ISLAMIC SCHOOL APPROPRIATE FOR THAI
SOCIETY. ADVISORY COMMITTEE: DHORN SUNTRAYUTH, Ph.D., SUCHADA KORNPETPANE, Ph.D. 198 P. 2010.

This research had its objectives to improve the model of Islamic School appropriate for Thai society in order to be the alternative school for Islamic Education in Thailand problem solving. The Future Research utilizing in this project employed four processes namely (1) study future outstanding conditions of Thai society by Content Analysis (2) study outstanding conditions of Thai Muslim society in the future by using Ethnographic Group Future Research [EGFR] by which the researcher has applied from Ethnographic Future Research by Robert Texture (3) study future conditions of Thai education by Content Analysis and (4) study Model of Islamic School Appropriate for Thai Society by EGFR and (5) Feasibility Study for questionnaire utilization to 5 School Directors. The research results indicate five aspects of Islamic School Model appropriate for Thai society as follows: (1) the Model on school principle policy to foster faiths in Islamic Religion (2) the Model on organization structure and regulations to meet the principle policy (3) the Model on curriculum administration to meet the principle policy (4) the Model on relations with all levels of surrounding conditions and (5) the Model on quality of students for continuous life long learning.

From the research results, the researcher proposes recommendations on two levels that are policy level and school level. For the policy level there are four points of recommendations namely: (1) the research results can be used as the example of alternative school to set up Islamic School in the area of Muslim density dwellings by proposing "Islamic School in the Province of..." as stipulated in the Acts of Islamic Organization Administration B.E. 2540 (2) the concepts for Islamic Education management in the three southern provinces which Muslims are the majority populations and there are a wide variety of Islamic Education management as long as more than hundreds years of establishment. (3) the dependence of school to contact and receive academic and financial supports from abroad especially from the Islamic countries because both local and foreign networks will strengthening further school stability.

For the school level, there are recommendations on (1) for school site selection the School Mapping should be considered (2) teachers as educational personnel (3) instruction media for basic subjects (4) instructional media for historical background of Thai Muslims and Thai society subjects which should be adjusted to conform with the context of such school and (5) Thai language study should be included in the curriculum in order to promote for example students' dignity as a Thai people.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ.....	ฌ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
คำถามการวิจัย.....	3
กรอบความคิดในการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
ข้อจำกัดของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ.....	8
ตอนที่ 2 กรอบแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการศึกษา.....	10
ตอนที่ 3 สังคมไทยในอนาคต.....	15
ตอนที่ 4 สังคมชาวไทยมุสลิมในอนาคต.....	32
ตอนที่ 5 การศึกษาอิสลามของสังคมไทยในอนาคตและรูปแบบ โรงเรียนอิสลาม.....	44
ตอนที่ 6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	80
ตอนที่ 7 แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับวิธีการและเทคนิคที่ใช้ในงานวิจัย.....	81
3 วิธีดำเนินการวิจัย	99
เทคนิคอีจีเอฟอาร์.....	100
ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างเทคนิคอีจีเอฟอาร์ และเทคนิคอีจีเอฟอาร์.....	102

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ “PESTLE” (Pestle Analysis).....	103
ขั้นตอนการวิจัย.....	103
การเลือกผู้เชี่ยวชาญ.....	105
วิธีการติดต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอสัมภาษณ์และสถานที่สัมภาษณ์.....	105
การตรวจสอบถ้อยคำให้สัมภาษณ์.....	106
การวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์.....	106
4 ผลการวิจัย.....	107
สภาพสังคมไทยในอนาคต.....	107
สภาพสังคมชาวไทยมุสลิมในอนาคต.....	117
สภาพการศึกษาไทยในอนาคต.....	130
รูปแบบโรงเรียนอิสลามที่เหมาะสมกับสังคมไทย.....	135
การศึกษาความเป็นไปได้.....	140
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	143
สรุปผลการวิจัย.....	143
อภิปรายผลการวิจัย.....	146
ข้อเสนอแนะ.....	151
บรรณานุกรม.....	154
ภาคผนวก.....	169
ภาคผนวก ก.....	170
ภาคผนวก ข.....	173
ภาคผนวก ค.....	178
ภาคผนวก ง.....	185
ภาคผนวก จ.....	190
ภาคผนวก ฉ.....	193
ภาคผนวก ช.....	196
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	198

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนโรงเรียนและจำนวนนักเรียนในโรงเรียนอิสลามในพื้นที่ 3 จังหวัดภาคใต้ แยกตามประเภทโรงเรียน	54
2 ระดับการศึกษา ปีที่จัดตั้ง จำนวนนักเรียนปีการศึกษา 2551 และลักษณะนักเรียน ของโรงเรียนอิสลามเอกชนของไทย 8 โรง.....	64
3 ความเหมือนและความแตกต่างระหว่างเทคนิคอีเอฟอาร์ และเทคนิคอีจีเอฟอาร์.....	102
4 แสดงความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมระดับมหภาค 6 ด้าน 3 ระดับ	137
5 แสดงการวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์เรื่องสภาพสังคมชาวไทยมุสลิมในอนาคด.....	174
6 แสดงการวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์เรื่องรูปแบบโรงเรียนอิสลามที่เหมาะสมกับ สังคมไทย.....	176
7 แสดงการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่าง สิ่งแวดล้อมระดับนานาชาติ ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น การศึกษาไทยในอนาคต และรูปแบบ โรงเรียนอิสลาม ที่เหมาะสม กับสังคมไทย.....	186
8 แสดงการตรวจสอบความเป็นไปได้ (Feasibility Study) เรื่องรูปแบบโรงเรียนอิสลาม ที่เหมาะสมกับสังคมไทย.....	191
9 เปรียบเทียบรูปแบบโรงเรียนอิสลามที่เหมาะสมกับสังคมไทยก่อนและหลัง การตรวจสอบความเป็นไปได้ (Feasibility Study).....	194

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบความคิดในการวิจัยเรื่องรูปแบบโรงเรียนอิสลามที่เหมาะสมกับสังคมไทย.....	5
2 ลำดับขั้นตอนของการวิจัย.....	99
3 กรอบความคิดในการศึกษาสภาพสังคมไทยในอนาคต.....	108
4 ผลการศึกษาเรื่องสภาพสังคมชาวไทยมุสลิมในอนาคต.....	118
5 ผลการศึกษาเรื่องสภาพการศึกษาไทยในอนาคต.....	131
6 แสดงการออกแบบ (Modeling) โรงเรียนอิสลามที่เหมาะสมกับสังคมไทย.....	136
7 รูปแบบโรงเรียนอิสลามที่เหมาะสมกับสังคมไทย.....	142